

فارسی ۳

یادآوری آرایه‌های ادبی ۳

یادآوری آرایه‌های ایهام، ایهام تناسب، مجاز و کنایه

ایهام

ایهام آوردن واژه‌ای است با حداقل دو معنی که بیش از یک معنی آن مورد نظر شاعر بوده باشد.

آواز تیشه امشب از بیستون نیامد   گویا به خواب شیرین فرهاد رفته
باشد

در ایهام دو شرط وجود دارد:

(۱) واژه‌ای دارای حداقل دو معنی باشد.

(۲) هر دو معنی در بیت قابل جای‌گذاری باشد.

ایهام تناسب

اگر از دو یا چند معنی یک واژه فقط یکی از آن‌ها در کلام حضور داشته باشد، اما معنی غایب با کلمه یا کلماتی از کلام رابطه و تناسب داشته باشد، ایهام تناسب به وجود می‌آید.

در ایهام تناسب سه شرط وجود دارد:

- ۱) واژه‌های دارای حداقل دو معنی باشد.
- ۲) فقط یک معنی در بیت قابل جای‌گذاری باشد.
- ۳) معنی غیر قابل قبول (غ.ق.ق) با کلمه‌ای متناسب باشد.

مجاز

هرگاه لفظی را در غیر معنی اصلی و حقیقی‌اش به کار ببریم، آرایه مجاز ایجاد می‌شود.

دل عالمی بسوزی چو عذار (=چهره) برفروزی / تو از این چه سود داری که نمی‌کنی مدارا

باید بین معنی حقیقی و مجازی رابطه‌ای برقرار باشد، به این رابطه و مناسبت بین معنی حقیقی و مجازی علاقه می‌گویند.

مجاز به علاقه شباهت: همان استعارة مصرحه که مشبهه را به جای مشبه و در معنی مجازی به کار گرفته‌ایم.

سخنی است که دارای دو معنی نزدیک و دور باشد و معنی نزدیک آن مورد نظر باشد.

نرفتم به محرومی از هیچ کوی   چرا از درِ حق شوم زرد روی

گاهی کنایه به صورت یک جمله است و گاهی به صورت یک صفت است.

کنایه گاهی معروف و آشناست و گاهی آشنا نیست.

مدرسه مجازی اینو